

Topboek!

Sommige boeken zijn tijdloos: hoe oud ze ook zijn, je moet ze lezen, omdat de inhoud ervan zo waardevol is voor je werk. Deze keer de must-reads van Tim van der Rijken, voorzitter van het algemeen bestuur van de LBBO, en Elleke van den Burg, hoofdredacteur van 'Beter Begeleiden'.

Bananenschillen op school. Over uitglijders in je denken

Marald Mens – Pica (2020) – € 19,95

door Tim van der Rijken

Als kerstgeschenk trof ik 'Bananenschillen op school' in mijn brievenbus. De ondertitel? 'Over uitglijders in je denken.' Prikkelend, dus ik sloeg meteen aan het lezen. Want boeken over hoe ons brein werkt en ons denken faalt fascineren me. De klassiekers van Daniel Kahneman ('Ons feilbare denken', 2011) en Dick Swaab ('Wij zijn ons brein', 2010) hebben een prominente

plek in mijn boekenkast, naast het recentere 'Hersenhack' (2019) van Margriet Sitskoorn.

Neuropsycholoog Mens behandelt grofweg dezelfde materie, maar meer to the point. Bovendien is het boek rijkelijk voorzien van illustraties en herkenbare voorbeelden uit het funderend onderwijs, wat het heel toegankelijk maakt.

'Bananenschillen op school' bestaat uit drie delen. In deel 1 wordt de theorie van Kahneman uiteengezet. Namelijk dat we over twee denksystemen beschikken. Het eerste verloopt onbewust en neemt snel en makkelijk besluiten, gebaseerd op aannames, emoties, eerdere ervaringen. Het tweede systeem verloopt traag en bewust. Bovendien kost het veel energie, waardoor we in veel gevallen op het eerste systeem vertrouwen. En dat blijkt erg foutgevoelig.

Tot zover gesneden koek. Echt boeiend wordt deel 2, met zestien concrete voorbeelden van hoe we 'uitglijden' in denksysteem 1. Iedere uitglijder wordt geïllustreerd met een onderwijsvoorbeeld, waarin zo nu en dan ook de intern begeleider om de hoek komt kijken. Deel 3 besluit met een stappenplan om uitglijders te voorkomen. Met wat mij betreft als belangrijkste stap: stel je oordeel even uit. Neem de tijd om jezelf kritisch te bevragen, feedback te zoeken enzovoort. Mijn conclusie: neem vooral ook de tijd om dit boek te lezen en toe te passen!

De zes rollen van de leraar. Handboek voor effectief lesgeven

Martie Slooter – Pica (2018, 1e druk) – € 34,95

door Elleke van den Burg

Ik heb jaren gewerkt in uitgeverijen voor het onderwijs. Daardoor had ik het grote geluk dat ik – onder werktijd(!) – allerlei interessante onderwijsinhoudelijke boeken kon lezen. Oké, het ging wat verder dan lezen – ik herschreef, herstructureerde en corrigeerde wat af – maar de inhoud van de boeken nam ik vanzelfsprekend volop tot me.

Veel boeken zijn me bijgebleven, waaronder 'De zes rollen van de leraar' van Martie Slooter. In dit boek beschrijft Slooter wat lesgeven exact inhoudt én wat leraren (in het voortgezet onderwijs) kunnen doen om leerlingen daadwerkelijk tot leren te brengen.

Lesgeven is complex. Om dat overzichtelijk te maken dicht ze leraren zes rollen toe. Niet omdat leraren die rollen spelen – zoals ik iemand eens kritisch hoorde zeggen – maar omdat ze die rollen hebben. Slooter onderscheidt: (1) de gastheer; (2) de presentator; (3) de didacticus; (4) de pedagoo; (5) de afsluiter en, last but not least (6) de coach. Wat het boek zo sterk maakt, is de gedetailleerdheid.

Slooter fileert als het ware het gedrag van leraren. Dat doet ze door bij elke rol gedragsindicatoren te beschrijven: dat wat je de leraar ziet doen. En ook wat er in de praktijk uitdagend kan zijn én hoe je daarmee om kunt gaan. Daarnaast besteedt ze aandacht aan hoe leraren zich verder kunnen ontwikkelen. Volgens Slooter gebeurt dit diepgaand: reflecteren op onder andere overtuigingen is daarvoor broodnodig.

Lesgeven is complex, maar na het lezen (en redigeren) van dit boek kan ik niet anders zeggen dan dat het ook ontzettend boeiend is!

